

Omsorgskommunen

www.istockphoto.com

Frivillighetsmelding for Skiptvet kommune 2009 – 2012

Vedtatt av Kommunestyret 10. februar 2009.

Innhold:

1. Mandat	3
2. Frivillighet i Norge og Skiptvet	4
- Noen tanker om frivillighet	6
- Definisjon av begrepet frivillighet.....	7
- Hva omfatter denne frivillighetsmeldingen?.....	7
- Sentrale føringer	8
- Lokale føringer.....	9
- Oversikt over kulturellerelaterte områder i kommunen	10
- Barn og unge skal være kommunens satsningsområde	11
3. Verdiplattform	12
4. Kommunal bistand til frivillige lag og interessegrupper	13
5. Frivillig arbeid i kommunale og allmenntjenlige tjenester	14
6. Medvirkningsprosesser	16
- Utforming av planen	17
7. Skjematisk oversikt over foreslåtte tiltak	18
8. Avslutning	19

- Vedlegg:**
- Retningslinjer for kulturstøtte – vedtatt av K.styret 10.02.09
 - Oversikt og lag og foreninger – à jour pr. 01.03.09

1. Mandat

Etter kommunevalget 2007 har administrasjonen etter initiativ fra kommunestyret blitt bedt om å formulere et mandat for å utrede frivilligheten i Skiptvet.

Frivillig virksomhet er i endring, blant annet på grunn av moderniseringsprosesser og en generell individualisering i samfunnet. Dette bidrar til å sette frivillig sektor under press. For å opprettholde en omfattende frivillig sektor i Skiptvet, er det nødvendig med flere tiltak for å sikre rekruttering av aktive og tillitsvalgte. For å imøtekomme dette er det nedsatt en arbeidsgruppe som skal arbeide for å sikre en helhetlig frivillighetspolitikk.

Arbeidsgruppens sammensetning

Alle lag og foreninger var invitert til informasjonsmøte den 16.januar 2008 for å fremme forslag til kandidater. På møtet ble representanten for lag og foreninger valgt blant de fremmøtte. Arbeidsgruppen forøvrig er sammensatt av representanter fra de fem politiske partiene, 1 representant valgt av idrettsrådet, 1 fra frivillighetssentralen, 1 fra barn og unges kommunestyre, og 2 fra kommunal administrasjon:

- Harald Aase, leder
- Svein Mathis Aamodt, politiker
- Lise Lund, politiker
- Torgun Skjelle Sollid, politiker
- Willy Biman, politiker
- Ole Skaar, idrettsrådet
- Berit Kvisler, frivillighetssentralen
- Thea Espenes, barn og unges kommunestyre
- Ann Kristin S. Borgersen, lag og foreninger
- Kjell Eivind Solberg, rådmann
- Gabriella Grossmann, kultursjef

Formål og tidsavgrensning

Formålet var at arbeidsgruppens innsats skulle ende opp i en frivillighetsplan for Skiptvet Kommune. Arbeidsgruppen begynte sitt arbeid 01.01.2008 og avslutter med forslag til en frivillighetsplan til behandling i HU kultur, oppvekst og omsorg den 11. november 2008

2. Frivilligheten i Norge og Skiptvet

Nordmenn elsker dugnad. Det vet vi. Men visste du at vi er best i verden og at vi er bedre nå enn for 10 år siden? I en ny rapport legger ISF-forsker (Institutt for samfunnsforskning) Karl Henrik Sivesind frem oppløftende tall om frivillighetens utvikling og posisjon i Norge.

Rapporten presenterer en oppdatering av den norske delen av Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project med tall for 2004. Dette omfatter frivillig arbeid, antall medlemmer og organisasjoner, betalt sysselsetting, driftskostnader og inntekter fra ulike kilder, samfunnsrolle og de frivillige organisasjonenes betydning for demokratiet. Resultatene sammenlignes med den første, norske kartleggingen fra 1997 og på noen områder med andre land. Sivilsamfunnsgruppa på Institutt for samfunnsforskning har stått for datainnsamling og analyse på oppdrag fra Kultur- og kirkedepartementet.

-Frivillig sektor i Norge framstår i hovedtrekk som vital og framgangsrisk, men endrer seg i struktur og innhold. Antall timer frivillig arbeid for frivillige organisasjoner er omtrent på samme nivå eller litt lavere enn i 1997. Sett i forhold til befolkningens størrelse er dette likevel høye tall. Andelen av befolkningen som har deltatt i frivillig arbeid i løpet av siste år, som var den høyeste i hopkinsundersøkelsen på nittitallet, har økt fra 52–58 prosent siden 1997, kommenterer Sivesind. Økningen i deltakelsesrater gjelder alle aldersgrupper og både kvinner og menn. En bør imidlertid også merke seg at de unge deltar med noe færre timer frivillig arbeid i gjennomsnitt i året enn før, og at andelen som er organisasjonsmedlemmer går ned.

Et annet viktig tegn på den norske frivillige sektorens vitalitet er at andelen av egengenererte inntekter fortsatt ligger på høyt nivå, dvs. fra salg av varer og tjenester og medlemskontingent. Sektoren er dermed fortsatt i stand til å skaffe mye av sine inntekter gjennom egen aktivitet, og er dermed mindre avhengig av offentlige overføringer enn det man ser i land med velferdspartnerskap av europeisk type. I Norge kommer 57 prosent av inntektene fra medlemskontingent og salg av varer og tjenester (Dette inkluderer også pengespill, mens lokale utlodninger regnes som gaver), mens gjennomsnittet for velferdspartnerskapslandene er 35 prosent. I Norge utgjør organisasjonenes inntekter fra offentlige overføringer 36 prosent, mens det i velferdspartnerskapslandene er 58 prosent.

- Forskjellen mellom landene kan langt på vei forklares med hvor mye velferdstjenester frivillig sektor utfører, hvor det offentlige vanligvis betaler mesteparten av kostnadene. I velferdspartnerskapslandene går mye av de offentlige overføringene til organisasjoner innen helse, sosiale tjenester og utdanning og forskning. Det er imidlertid forskjeller mellom landene på andre områder også. I den forrige hopkinsundersøkelsen lå den norske frivillige sektorens inntekter fra det offentlig på samme nivå eller lavere enn i vestlige EU-land for alle kategorier organisasjoner. Dette viser at norske frivillige organisasjoner i mange kategorier i stor grad klarer å supplere offentlige overføringer med andre inntekter. På lokalt nivå er dugnad en viktig innsatsfaktor. Økningen i spillemidler bidrar imidlertid til å holde de egengenererte inntektene til den norske frivillige sektoren på samme nivå som før, avslutter Sivesind (www.samfunnsforskning.no/page/Nyhetside/Nyheter_eksterne_forsiden/7671/34263.html).

I en tid med stadig økende privat velstand og individualisme har vi også behov for sosial tilhørighet gjennom deltakelse i ulike fellesskap. Frivillig sektor er en slik kanal for engasjement og samfunnsdeltakelse og har avgjørende betydning for livskvalitet, fellesskap og utvikling. Frivillige organisasjoner er en grunnpilar i velferdssamfunnet og demokratiet. Deltakelse i frivillige organisasjoner fremmer sosialt fellesskap, gir læring og kunnskap og bidrar til å utvikle demokratisk kompetanse. Frivillig arbeid gir mennesker muligheter til å bruke og utvikle seg selv, føle seg til nytte og få mening i tilværelsen. Gjennom lange og sterke tradisjoner har organisasjonene og kommunene utviklet og styrket dialogen knyttet til ulike samfunns mål og interesser. Frivillig sektor plasserer seg mellom offentlig og privat sektor og utgjør et viktig element i den lokale samfunnsstrukturen (www.regjeringen.no/nb/dep/kkd/pressesenter/pressemeldinger/2007/Kraftig-frivillighetssatsing-Frivillige.html?id=477389).

Statsminister Jens Stoltenberg uttalte i kronikken «Vi trenger frivilligheten» i Aftenposten 30. oktober 2006:

”Uten frivillig sektor ville Norge neppe hatt et av verdens mest utviklede og åpne demokratier”.

I Skiptvet kan det synes som om det blir vanskeligere og vanskeligere å rekruttere folk til frivillig innsats. Dette er i tråd med hva vi hører fra andre kommuner. Men, da vi satte oss ned og så på hvor mye som faktisk gjøres på dugnad rundt om i de forskjellige lag og foreninger, må vi være forsiktige med å konkludere med at frivillig innsats er på vikende front. For eksempel så bidrar en 15-20 mann i frivillig arbeid 40 uker i året i Skiptvet IL. Likevel er det nok et faktum at folk er mer bevisst sin frivillige innsats nå enn tidligere. Dette henger blant annet sammen med strukturelle endringer i arbeidslivet, at kommunen har mange yrkespendlere og at fritiden er blitt mer dyrebar for den enkelte.

I Skiptvet er det en del ressurspersoner som hvis de ønsket det kunne vært rekruttert inn i frivillig virke, og gjennom det bidratt til et positiv utvikling og merverdi for både seg selv og bygda. Disse enkeltpersonene er et uutnyttet potensial som vi tror kan være en viktig medspiller å få med seg, i tillegg til lag og foreninger, i utviklingen av frivilligheten i bygda vår.

Generalsekretær Anne Lise Ryel uttalte 14. oktober 2004 i sitt innlegg på konferansen «Fri & villig – konferanse om frivillighet» arrangert av Landsforeningen for hjerte- og lungesyke, følgende:

” Vårt samfunn kan beskrives ved hjelp av bildet av en fjøskrakk! På samme måte som krakken holdes oppe av tre bein, hviler vårt samfunn på tre pilarer: offentlig, privat og frivillig sektor. Alle er selvstendig og unike, men avhengig av de øvrige to: Tar du bort et bein, raser det hele sammen”.

Det er ut i fra denne komplekse realitetsbeskrivelsen Skiptvet kommune ønsker å legge til rette for et lokaldemokrati som involverer innbyggerne, frivillige organisasjoner og næringsvirksomheter på en annen måte enn tidligere. Det legges derfor til rette for deltagelse og ansvar i beslutnings- og gjennomføringsprosessene, og til innspill og debatt rundt hvordan vi kan utvikle og legge bedre til rette for den frivillige innsatsen i fremtiden.

Sven Mollekleiv, styreleder i Frivillighet Norge, sa i sin tale på topplederkonferansen til Frivillighet Norge 9. januar 2007:

” Frivillighet er å leve. Frivillighet er å skape. Frivillighet er å gå på talerstolen med saker du brenner for. Frivillighet er å se og bli sett og å høre til”.

- Noen tanker om frivillighet

Asbjørn Ingebrigtsen, tidligere leder for Natteravnrådet, tar opp et viktig tema i sitt innlegg i nettavisen Fremover.no. Er frivillighet et begrep som er for enkelt å anvende for å oppnå velvilje? Er tolkningen av ordet endret? Bør søkelyset rettes mot frivilligheten?

Frivillige organisasjoner - er de frivillige?

"For meg er frivillighet begrepet på at man ønsker å yte noe for andre av egen fri vilje, gjøre noe for fellesskapet, og/eller enkeltmennesker uten tanke på egen profitt/fortjeneste. Det norske samfunn har gode tradisjoner på frivillighet. Gjennom ualminnelige tider har man utført frivillig arbeid i Norge. Idrettslag, korps, velforeninger, syforeninger ja kort sagt alle små eller større lag og foreninger, har frivillighet som en av sine fanesaker når ting skal bli utført. Uten frivillighet vil vårt samfunn råtne på rot. Enkeltmenneskers uegennyttige samfunnsinnsats, i ulike sammenhenger, er en av de viktigste bærebjelkene i et moderne velferdssamfunn. Men det skurrer litt - ikke alt er som det skal.

Det er en kjensgjerning at det blir vanskeligere og vanskeligere å skaffe frivillige til å utføre ulike tjenester/arbeid når noe skal bli gjort i våre lokalsamfunn. Har ikke tid, er ofte en godt brukt unnskyldning.

Penger styrer dessverre mange av oss i altfor stor grad, nå vil vi også ha betalt for det «frivillige arbeidet» som skal gjøres (er da frivilligheten frivillig?), fordi det opptar vår «kvalitetstid». Det er et merkelig fenomen: Vi ønsker å jobbe mindre, tjene mer og ha mer fritid - men vi unnskylder oss ofte med at vi ikke har tid, når noen spør om hjelp.

Vi bør få en debatt omkring begrepet frivillighet og frivillige organisasjoner. Definisjon på frivillig arbeid, frivillighet og frivillige organisasjoner er etter min mening ikke den samme som i «gamle dager». Det er en meget sterk kontrast mellom millionforetakene innenfor de såkalte «frivillige organisasjoner» og det for eksempel små velforeninger og andre utøver.

For meg fremstår en del organisasjoner mer som firma/konsern med fokus på økonomi og kapitalstruktur, enn noe som er frivillig. Det å kalle seg uavhengig og frivillig utløser nesten en slags automatisk rett til å være med å søke om offentlige tilskuddsordninger til å utføre sine arbeidsoperasjoner. Tenk om et hvilket som helst aksjeselskap og eller små gründere kunne få den samme muligheten?

Frivilligheten en bærebjelke som forsvinner?

Det frivillige arbeid som norske kvinner og menn utøver i sine små lokalsamfunn er, som tidligere nevnt, en av bærebjelkene i vårt samfunn. Det offentlige Norge har spart ufattelige summer på at frivilligheten har stått så sterkt i befolkningen.

I takt med vår velstandsutvikling er jeg redd for at færre og færre innser/forstår hvilken enorm betydning slik innsats har for landet og de små lokalsamfunn. En debatt som setter et kritisk søkelys på begrepene vil derfor være på sin plass" (www.fremover.no).

-Definisjon av begrepet frivillighet

I Hopkinsundersøkelsen er frivillig sektor definert ved fem kriterier:

- *Organisert aktivitet.* Aktiviteten er varig og regelmessig for eksempel ved at organisasjonen har møter, medlemskap og prosedyrer for beslutningstaking som deltakerne oppfatter som legitime. Dette inkluderer også uformell aktivitet.
- *Privat.* Organisasjonen er ikke formelt underlagt offentlig styring, selv om den kan motta betydelige inntekter fra det offentlige.
- *Viderefordeler ikke fortjeneste.* Organisasjonen har ikke primært et kommersielt fokus og fordeler ikke fortjeneste til direktører, aksjeeiere, medlemmer eller andre. Overskudd må brukes i tråd med organisasjonens hovedformål.
- *Selvstyrt.* Organisasjonen har en styringsstruktur, kan nedlegges på eget initiativ og står ansvarlig for sine aktiviteter.
- *Frivillig.* Medlemskap eller deltakelse er ikke lovpålagt eller obligatorisk. Organisasjoner som ikke viderefordeler fortjeneste skal fremme samfunnsmessige eller felles goder, slik dette forstås av deltakerne selv. Dette betyr blant annet at noen kooperativer kommer med, mens de som har et kommersielt hovedformål utelukkes. I den norske Hopkinsundersøkelsen er boligbyggelag og borettslag tatt med fordi de inngår en betydelig del av frivillig arbeid i aktiviteten, og fordi de bidrar med lokalsamfunnsutvikling som flere enn medlemmene nyter godt av. Gjensidige forsikringselskaper, sparebanker og forbruker- og produsentsamvirke regnes derimot ikke med i frivillig sektor, fordi de opptrer stort sett som andre markedsaktører.

En annen enkel og praktisk definisjon av frivillighet er:

- Oppgaven løses av fri vilje – uten kompensasjon (Annica Øygarden).

-Hva omfatter denne Frivillighetsmeldingen?

Ansvarsaksen

Privat/frivillig	Privat/frivillig ansvar med bistand fra kommunen	Kommunalt ansvar med bistand fra frivillige	Kommunal ansvar
------------------	--	---	-----------------

Hentet fra Øvre Eiker kommune og Annica Øygarden

De to midterste feltene er gråsonene mellom offentlig og frivillig sektor, og kommunal frivillighetspolitikk bør rette seg mot dette samarbeidet.

-Sentrale føringer

Stortingsmeldning nr.39 – Frivillighet for alle, gjennomgår frivillighetens rolle i samfunnet og dens betydning for sosial kapital. Regjeringen legger opp til en ny og helhetlig frivillighetspolitikk, hvor det overordnede målet er å støtte aktivt opp under utviklingen av et levende sivilsamfunn. Regjeringen ser frivillig sektor som en grunnpilar i demokrati og velferdssamfunn, og det vil være et hovedmål å stimulere til økt deltakelse og engasjement, særlig fra grupper som i dag faller utenfor det frivillige organisasjonslivet. Kultur- og kirkedepartementet legger fire hovedstrategier til grunn for å støtte aktivt opp om frivillig sektor og bidra til økt deltakelse:

- Bedre rammebetingelser for frivillig sektor
- Økt oppmerksomhet om ressurser til lokal aktivitet og «lavterskelaktivitet»
- Økt oppmerksomhet om inkludering og integrering
- Styrket kunnskap og forskning

I meldingen er det drøftet nærmere hvordan dette skal gjennomføres, og det er foreslått en rekke tiltak, som:

- Regjeringen vil etablere et eget forskningsprogram i 2008 knyttet til frivillig sektor
- Det legges til rette for en fortsatt betydelig satsing på idrettsforskning i de kommende år
- Det skal utarbeides et satellittregnskap for frivillig sektor
- Regjeringen vil ta initiativ på nordisk nivå for å se på mulighetene for å øke oppmerksomheten om frivillig sektors betydning, utvikling og utfordringer

Et annet tema for stortingsmeldningen er inkluderingsbegrepet. Det er i utgangspunktet vidt og omfatter alle grupper og individer som av en eller annen grunn kan falle utenfor velferdssamfunnet. Det redegjøres for mål for integrering og inkludering, og det gis eksempler på gode tiltak. Det redegjøres også for flere undersøkelser om deltakelse i frivillige organisasjoner fra personer med innvandrerbakgrunn. Det foreslås følgende tiltak:

- Det gis tilskudd til å opprette en prosjektstilling ved Frivillighet Norge, for å øke bevisstheten i de tradisjonelle norske frivillige organisasjonene om integrering av innvandrere
- Statlige tilskuddsordninger vil bli gjennomgått for å støtte opp om at frivillige organisasjoner legger forholdene til rette for innvandrergrupper
- Frifond styrkes blant annet med sikte på satsning på barn og unge med innvandrerbakgrunn
- Regjeringen vil oppfordre de frivillige organisasjonene til å:
- utarbeide informasjon, særskilt for innvandrergruppene. Regjeringen vil bidra med midler til dette arbeidet

- gjennomgå struktur, drift og aktiviteter for bedre å ivareta innvandreres behov

Frivillige organisasjoner spiller en viktig rolle i arbeidet for en bedre folkehelse og bidrar også til en vesentlig velferdsproduksjon. Utfordringene i helse- og omsorgssektoren er store, og bidrag fra frivillighetssektoren er avgjørende i opprettholdelsen av velferdssamfunnet. I kapitlet er det også redegjort for en undersøkelse om omfanget av frivillig aktivitet for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det foreslås følgende tiltak:

- Regjeringen vil stimulere til økt deltakelse blant grupper som er underrepresentert i frivillige organisasjoner
- Regjeringen vil få fram bedre kunnskap om deltakelse i frivillig virksomhet for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Det vurderes å etablere pilotprosjekter med et samarbeid mellom kommuner og frivillige organisasjoner. Gjennom bedre tilrettelegging vil målet være å få med flere mennesker med utviklingshemming i frivillig aktivitet

Regjeringen vil etablere en dialogarena på kostholdsområdet for frivillige organisasjoner og aktuelle private aktører

-Lokale føringer

Skiptvet kommune ønsker å være en pådriver for å få til et lokalt fellesløft, og fokusere på viktigheten og betydningen av frivillig innsats. Vi vet at mye god innsats blir gjort, men ønsker å møte nye utfordringer frivilligheten går inn i også i fremtiden. Frivillig innsats er av uvurderlig betydning i forhold til innbyggernes følelse av lokal tilhørighet og forankring til hjemstedet. Her tenker vi bredt og inkluderende, det vil si at vi inkluderer blant annet innvandrere, funksjonshemmede mennesker av ulik etnisk bakgrunn etc.

Alle lokalsamfunn har særegne problemstillinger i forhold til hva som er sammensetningen i det frivillige virket til enhver tid. Arbeidsgruppa har forsøkt å diskutere hva som kan være de særegne problemstillingene i Skiptvet, uten å komme til en entydig konklusjon. For å imøtekomme fremtidig utvikling har arbeidsgruppen kommet med noen forslag, men tar gjerne imot flere innspill til hvordan frivilligheten best kan forvaltes i fremtiden.

I Skiptvets kommuneplan sies det:

- Skiptvet skal ha god omsorg for sine innbyggere.
- Skiptvet kommune skal ivareta kultur og miljø.
- Innbyggerne i Skiptvet skal ha omsorg for hverandre.

Slik gjør vi det:

- Inviterer eksterne foredragsholdere som kan se Skiptvet litt utenfra, og bidra til en intern debatt om hva som er Skiptvets hovedutfordringer i et lokalt perspektiv.
- Gjennomføre en samordning av virksomhet kultur/frivillighet for å skape et fagmiljø og en bedre utnyttelse av alle som arbeider innenfor sektoren.

- Politikerne foretar en realistisk vurdering over hvor mange private og offentlige anlegg/forsamlingshus Skiptvet kan klare å forvalte. Dette er viktig for å kartlegge behov og planlegge langsiktige vedlikehold og driftsmessige forhold.
- Oppretter et råd for folkehelse og frivillighet.
- Forebyggende arbeid rettet mot barn og unge i et gjensidig forpliktende samarbeid mellom frivillige, kommune og andre offentlige virksomheter.
- Vi skal skape og koordinere møteplasser for dialog og samarbeid mellom offentlige virksomheter, interessegrupper og frivillige. Vi skal tilrettelegge for at vårt flerkulturelle lokalsamfunn har møteplasser for alle befolkningsgrupper.

- Oversikt over kulturelle områder i kommunen:

I dag er det mange som arbeider med kultur i Skiptvet, særlig for de under 20 år. I kulturadministrasjonen derimot er det kun en person i 70% stilling som skal forsøke å samarbeide med alle dem som er lokalisert et annet sted. Det foreslås å lage en fullstendig oversikt over hvem som arbeider med kultur i kommunen.

For å utnytte alle disse personene som arbeider innenfor kulturelle fag sin kunnskap, foreslås en samlokalisering. Det ville føre til et fagmiljø, noe som forhåpentligvis ville bedre tjenestene og muligheten for å nå ut til lag og foreninger i større grad enn i dag.

- Biblioteket
Biblioteksjef i 100% stilling
Bibliotekar i 80% stilling
Sekretær i 26,31% stilling
- Gjøkeredet ungdomsklubb
Klubbleder i 60% stilling
Klubbarbeider i 21,96% stilling
Klubbarbeider i 31,83% stilling
Barne- og ungdomsarbeider i 9,93% stilling
- Ungdoms- og SLT kontakt i 50% stilling
- Bygdebokforfatter i 70% stilling
- Vaktmester idrett i 50% stilling
- Vaktmester Museer i 10% stilling

- Kirken
Daglig leder og kirkeverge i 70% stilling
Kontorfullmektig i 40% stilling
Renholder i 20% stilling
Kantor i 90% stilling
Kirketjener i 100% stilling
Menighetspedagog i 50% stilling
Kommunen bidrar med 2.493.000,- årlig.
- Frivillighetssentralen
Aktivitetsleder i 100% stilling
Kommunene betaler et beløp på kr.158.000 pr. år. I tillegg kommer gratis lokaler, strøm telefoni etc.
Staten bidrar med kr.265.000,-
- Kulturadministrasjonen
Kultursjef i 50% stilling
Folkehelsekoordinator i 20% stilling

Skiptvet kommune har i tillegg avtaler og ordninger med følgende kulturrelaterte områder:

- Kulturhuset i Askim. Avtalen går ut 2010. Kr.70.000,- i 2007.
- Vonheim. Husleie for Gjøkeredet. Kr.57.000,- i budsjettet for 2008.
- Idrettslaget sentralt. Kr.180.770,- i 2007.
- Kulturskolen. Kr.890.000,- i 2007.
- Reiseliv indre Østfold går ut i 2009. Kr.52.925,- i 2007

- Barn og unge skal være kommunens satsningsområde

Slik gjør vi det – et av tiltakene:

- Sørger for at ungdom i alle aldersgrupper får et mangfoldig fritidstilbud.

Under arbeidet med planen har mange temaer vært diskutert og berørt. Vi kan likevel konkludere med noen hovedtendenser:

- Mange av foreningene samarbeider i dag med det offentlige
- Klart ønske om å styrke samarbeidet med kommunen
- Liten grad av samarbeid mellom lag og foreninger
- Stor interesse for deltakelse i fellesforum

3. Verdiplattform

Verdiplattform på forholdet mellom Skiptvet kommune og lag og foreninger (frivillige)

- For å videreutvikle et allsidig og inkluderende lokalsamfunn i Skiptvet, må samarbeidet mellom kommunen, frivillig sektor og næringslivet revideres med jevne mellomrom. På den måten kan man sikre et fruktbart samarbeide.
- For å begeistre og inspirere mennesker i lokalsamfunnet til frivillig innsats, er det viktig at samarbeidet med kommunen er minst mulig byråkratisk, og at man har gjensidig respekt og forståelse for hverandres behov, ansvar og roller.
- Medvirkning fra frivillige inn i kommunale beslutningsprosesser styrker lokaldemokratiet ved at flere interesser og synspunkter kommer til og gir politikerne et bredere beslutningsgrunnlag.
- Barn og unge er vår viktigste ressurs. Kommunen må legge til rette for at de blir sett og hørt i saker som angår dem, og tatt på alvor i forhold til deres livsverden.
- Ensomhet er en av velferdsstatens største utfordringer. En vellykket kommunal tilrettelegging for frivillig arbeid kan bidra til å styrke utviklingen av lokal identitet, livsutfoldelse og sosialt fellesskap.

Forslag til visjoner

Under følger noen forslag utarbeidet av arbeidsgruppen, men vi inviterer til flere forslag på visjoner for Skiptvet.

- Skiptvet -et godt sted for deg
-et godt sted for meg!
- Frivilligheten lever av lyst og dør av tvang!
- Uten frivilligheten stopper Skiptvet!
- Frivilligheten og kommunen –sammen om fremtiden!

4. Kommunal bistand til frivillige lag og interessegrupper

Dagens situasjon:

Skiptvet har et rikt og tradisjonelt organisasjonsliv med om lag 80 forskjellige lag og foreninger. Barn- og ungdomsorganisasjonene utgjøre en vesentlig del, men det er tilbud til alle aldersgrupper. Organisasjonene kan grupperes i idrettsorganisasjoner, religiøse organisasjoner, sang-, musikk-, og teaterorganisasjoner, speiderorganisasjoner samt diverse andre.

Det er utviklet et mange gode tilskuddsordninger, spesielt til aktiviteter knyttet til barn- og unge under 20 år. Sammenlignet med andre kommuner i indre østfold får hver forening som mottar støtte i Skiptvet et forholdsvis høyt beløp sammenlignet med andre kommuner, og antall lag og foreninger som får støtte ligger forholdsvis høyt (www.kostra.no).

Skiptvet kommune yter dessuten fri husleie til aktiviteter for barn og unge under 20 år. Foreningene opplever dette som en viktig tilskuddsordning. Det er virksomhet kultur som har en særlig rolle som forvalter av tilskuddene samt som veileder til de frivillige. Kommunen har imidlertid ingen stor administrasjon, så det er derfor begrenset hvor mye støtte og veiledning som kan gis.

Dette avsnittet omhandler veiledende retningslinjer for støtte til allment kulturarbeid i Skiptvet.

Dagens situasjon:

Dagens ordning er til dels vurderingsbasert. Arbeidsgruppen har hatt som målsetting å få til en mer kriteriestyrt tildeling av kulturstøtten. Vi har sett på dagens ordning og kommet frem til at sammenlignet med en del andre kommuner, har vi kriterier som gjør at søkeprosessen er til dels komplisert for søkerne. I tillegg er det administrative arbeidet en noe tungrodd prosess. Vi har hatt besøk fra Askim og sett hva slags kriterier de har og hvordan de gjennomfører det administrativt sett. Også Spydeberg og Hobøl benytter søknadskriteriene lik de som praktiseres i Askim.

Nedenfor følger forslag til nye kriterier basert på det utgangspunktet men med lokale tilpasninger for Skiptvet. Det nye forslaget går i korte trekk ut på å redusere antall støtteordninger, lage kriterier som hovedutvalget godkjenner slik at administrasjonen slipper å forberede saker til utvalget to ganger og at kulturstøtten i all hovedsak skal gis til den medlemsmassen som er under 20 år. Med de nye ordningene vil man måtte flytte støtten til samlingslokaler inn under kriteriene for husleiestøtte.

5. Frivillig arbeid i kommunale og allmenntjenester

Dette forstås som :

Frivillige yter bistand inn i de ulike virksomhetene som et supplement til kommunens tjenester. Arbeidet ytes uten krav til gjenytelser, ut over eventuell utgiftsdekning.

Dagens situasjon:

Lag og foreninger legger ned en betydelig frivillig innsats som er et vesentlig element for at Skiptvet er og skal være et levende lokalsamfunn preget av aktiviteter og omsorg. Det er noen former for samarbeid mellom kommunale virksomheter og frivillige arbeid. Nevnes kan 17. mai, kulturdagene og bygdedagen som eksempler på samarbeidsformer hvor kommunen og det frivillige samarbeider om gjennomføringen av arrangementene.

Som andre eksempler på frivillig innsats som har allmenn nytteverdi er besøkstjeneste og oppkjøring av løyper og vedlikehold av lysløypa, utkjøring av mat til eldre og kor og korps som bidrar til å heve festdager som 17. mai og bygdedagen.

De ulike samarbeidsprosjektene er formalisert i varierende grad. Det er behov for bistand fra enkeltpersoner og grupper. Arbeidsgruppen påpeker at det er viktig at det frivillige arbeidet kommer i tillegg til det kommunale tjenestetilbudet.

Arbeidsgruppen anerkjenner områder som kan sies å høre hjemme i en frivillighetsmelding, men som av praktiske grunner bør tas med i psykiatriplanen, omsorgsmeldingen og i den forestående rusforebyggende planen. Dette gjelder særlig det som har med barnefamilier og barn uten nettverk med behov for avlastning, leksehjelp, kjøring henting etc. I tillegg dreier det seg om aktiviteter og arbeidsoppgaver som er knyttet til ungdomskontakt og SLT-koordinator (samordna lokale kriminalitetsforebyggende tiltak).

Mål:

Frivillig arbeid inn i kommunale tjenester skal bidra til å

- Styrke nettverksbyggingen mellom mennesker
- Forebygge ensomhet og sosiale problemer
- Øke trivsel, trygghet og engasjement i lokalsamfunnet

Tiltak:

- **Forankring hos de ansatte**

Utvikle og forankre intensjon og holdninger til frivillig arbeid inn i tjenestene hos ansatte i virksomhetene.

- **Avklare forventninger**

Legge til rette for frivillig arbeid ute på virksomhetene ved å

- avklare forventninger og grenseoppgang mellom kommunale tjenester og frivillig arbeid gjerne i form av en samarbeidsavtale
- legge til rette for frivillige arbeid fra enkeltpersoner og organisasjoner i både avgrenset og mer langvarig engasjement
- sikre nødvendig samhandling mellom frivillige og tjenestesteder

- **Kontaktpersoner i virksomhetene**

Frivillige lag og foreninger skal ha faste kontaktpersoner i virksomhetene.

- **Årlig møteplass**

Frivillighetsentralen har en årlig sammenkomst/møteplass for dialog hvor de frivilliges innsats blir verdsatt og sett. Dette gjelder alle. Ikke bare de som er organisert i lag og foreninger, men også enkeltstående personer som gjør og kan gjøre en innsats. Her møter også politiske representanter slik at de frivillige og politikerne har en årlig arena hvor de kan diskutere behov og forventninger med hverandre. Det utvikles en møteplass hvor kommunale virksomheter kan presentere sine behov og frivillige lag og foreninger kan si noe om hva de ønsker å bidra med. På denne møteplassen kan kommunens virksomheter også presentere behov for frivillige inn i tjenestene.

Det kan opprettes nettverk på aktuelle tema hvor kommunen og lag og foreninger uavhengig av aldersgrupper, kan delta. Aktuelle tema for nettverk er f.eks lederopplæring, antirasistisk arbeide, helse, opplevelser.

En måte å gjennomføre denne sammenkomsten på er å dele inn sammenkomsten i en sosial del hvor det spises litt mat, og hvor for eksempel ordfører gjør stas på person(er) eller lag og foreninger som har utmerket seg det siste året. Den andre delen kan være faglig, hvor man har invitert foredragsholdere, eller slipper til personer eller lag og foreninger som har interessante temaer av allmennyttig verdi. På denne måten kan man utnytte hverandres kompetanse og ressurser, effektivisere arbeidet, spre ideer og skape grunnlag for samarbeid mellom folk og organisasjoner.

- **Vurdere samorganisering av virksomhet kultur**

For å utnytte alle personene som arbeider innenfor kulturelle fag sin kunnskap, foreslås en samlokalisering. Det ville føre til et fagmiljø, noe som forhåpentligvis ville bedre tjenestene og muligheten for å nå ut til lag og foreninger i større grad enn i dag.

- **Opprettelse av råd for folkehelse og frivillighet**

Skiptvet kommune er med i et partnerskap i Østfoldhelse. Dette partnerskapet innebærer en årlig støtte på kr.100.000,- Kriteriene for å motta disse midlene er knyttet til at Skiptvet kommune synliggjør folkehelsearbeidet i egne planer på kort og lang sikt. Tar ansvar for initiering og planlegging av lokale prosjekter, inklusiv aktiv medvirkning i gjennomføringen av disse. Ansvar for medfinansiering i prosjekter, tiltak og aktiviteter. Innsats av lokale personell- og kontorressurser. Være med og informere om Folkehelseprogrammet, deltakelse på nettverkssamlinger og i fellesaktiviteter.

Kommunen bør opprette et folkehelseråd som innbefatter det frivillige arbeidet, og samarbeid mellom kommunen og frivillige lag og foreninger. Vi tror dette kan bli en god møteplass mellom det offentlige og frivillige med fokus å bidra til det gode liv i Skiptvetsamfunnet. Rådets ansvar i forhold til iverksetting av Frivillighetsmeldingen må konkretiseres.

6. Medvirkningsprosesser

Dagens situasjon:

Kommunen gjennomfører noen, men ønsker å bli bedre på medvirkningsprosesser med innbyggere og frivillige lag og foreninger for eksempel ved utarbeidelse av strategiske planer for samfunns- og tjenesteutvikling. Kommunen benytter seg av tradisjonelle metoder som høringer, spørreundersøkelser, informasjonsmøter og direkte kontakt med administrasjonen.

Mål:

I Skiptvet skal innbyggere, næringsvirksomheter og organisasjoner bidra til en god samfunnsutvikling. Kommunen ønsker imidlertid i stadig større grad å invitere innbyggere og lag og foreninger til åpne medvirkningsprosesser tidlig i planfasen. Dette gir stor mulighet for påvirkning. På lang sikt tror vi dette vil styrke engasjementet og være identitetsbyggende i forhold til Skiptvet som bosted og lokalsamfunn. Den store utfordringen er imidlertid å få med seg alle grupper i samfunnet, og å utnytte den administrative kapasiteten til kommunen på en god måte slik at det er mulig å gjennomføre målene en setter seg for medvirkning.

Tiltak:

- **Representanter i brukerråd**

Lag og foreninger representerer brukerinteresser i brukerråd der det er naturlig.

- **Medvirkningsprosesser ved planer og utredninger**

Lag og foreninger inviteres til medvirkningsprosesser ved utarbeidelse av aktuelle strategiske planer. Det bør legges vekt på medvirkning tidlig i planprosessene.

- **Høringsinstanser**

Lag og foreninger benyttes som høringsinstanser på aktuelle planer og saker.

- **Informasjon fra frivillige lag og foreninger på kommunens nettsider**

Frivillige lag og foreninger tilbys å legge ut informasjon på kommunens webportal. Lag og foreninger har selv ansvar for å legge ut aktuell informasjon.

- **Involvering av lovbestemte råd og utvalg som Eldrerådet og Rådet for funksjonshemmede**

Frivillige lag og foreninger er representert i disse organene. Arbeidet her bør utvides til å omfatte mer åpne dialoger og medvirkningsprosesser i tillegg til formell behandling av saker

- Utforming av planen

Det har vært avholdt 7 møter i arbeidsgruppen for frivillighet. Denne planen er et resultat av disse møtene, og er nå sendt ut til alle berørte parter for gjennomsyn/høring. Flere tiltak kan knyttes til mer enn ett av hovedområdene som er beskrevet i planen. Vi har som intensjon at hvert av områdene skal beskrives med nå-situasjon, mål og tiltak. Det vil derfor bli noe gjentakelser av tiltak i meldingen. For å gi en totaloversikt, er det laget en skjematisk oversikt over foreslåtte tiltak til i Frivillighetsmeldingen.

7. Skjematisk oversikt over foreslåtte tiltak

Nr	Tiltak	Ansvarlig	Når
1.	Grunntilskudd (s.15&18)	Virksomhet kultur	Årlig behandling
2.	Husleietilskudd (s.15&19)	Virksomhet kultur	Behandles etter søknad
3.	Oppstartstilskudd (s.15&19)	Virksomhet kultur	Årlig behandling
4.	Underskuddsgaranti (s.15&19)	Virksomhet kultur	Behandles etter søknad
5.	Kursstøtte (s.15&20)	Virksomhet kultur	Årlig behandling
6.	Styrke budsjettet med frie kulturmidler til arrangementer og prosjekter	Kommunestyret	Budsjettbehandles
7.	Gratis disponering av lokaler for aktiviteter knyttet til barn og unge (s. 14)	Kirkelund skole, Vestgård skole, virksomhet kultur	Årlig behandling
8.	Planlegging av og investeringer i drift av lokaler og anlegg (s.10)	Kommunestyret	Årlig behandling
9.	Bistand og veiledning	Virksomhet kultur/servicetorget	Etter behov
10.	Legge til rette for at lag og foreninger kan øke sine inntekter og redusere sine utgifter	Virksomhet kultur, frivillighetssentralen	Etter behov
11.	Forskuttering av spillemidler	Virksomhet kultur	Etter behov
12.	Forankring hos ansatte i virksomhetene – intensjon og holdninger til frivillighet (s. 22)	Virksomhetsledere	2009-2012
13.	Avklare forventninger mellom kommunale tjenester og frivillig arbeid (s. 22)	Virksomhetsledere	2009-2012
14.	Kontaktpersoner i virksomhetene (s. 22)	Virksomhetsledere	2009-2012
15.	Invitere eksterne foredragsholdere (s.9)	Rådmannen, virksomhet kultur, frivillighetssentralen	2009-2012
16.	Oversikt over alle kulturelle områder kommunen har ansvar for (s. 10&11)	Virksomhet kultur	2008
17.	Utrede muligheten for samlokalisering av kulturelle områder i kommunen	Hovedutvalget	2009
18.	Vurdere samorganisering av virksomhet kultur (s.10&22)	Rådmannen, virksomhet kultur, kommunestyret	2009
19.	Opprettelse av råd for folkehelse og frivillighet (s 23)	Folkehelserepresentanten, leder av arbeidsgruppen for frivillighet, kommunestyret	2009-2012
20.	Storsamling for alle lag og foreninger, kommunale virksomheter og næringslivet (s. 22&23)	Rådet for folkehelse og frivillighet, frivillighets-sentralen, kommunestyret	2009-2012
21.	Lag og foreninger inviteres til medvirkningsprosesser ved utarbeidelse av strategiske planer (s. 24)	Rådmann/saksbehandlere	2009 – 2012
22.	Lag og foreninger benyttes som høringsinstanser på aktuelle planer og saker (s. 24)	Rådmann/saksbehandlere	2008-2012
23.	Mulighet for informasjon fra frivillige lag og foreninger på kommunens nettsider	Servicetorget/lag og foreninger	2009-2012

8. Avslutning

Denne Frivillighetsmeldingen gjelder fra 01.01.09 – 2012. I første omgang bør den rulleres 1. halvår 2010 i forbindelse med tildeling av kulturmidler. Deretter igjen etter to år. Frivillighetsmeldingen fra 2012 – 2016, gjeldende fra 01.01.12, er da vel etablert og rulleres deretter hvert fjerde år.

Det vil være ulike aktører som har ansvar for å iverksette tiltakene. Det kan være nødvendig med en videreføring av en administrativ arbeidsgruppe som har fokus på at frivillighetsmeldingen med dens intensjoner og tiltak iverksettes, og at kommunens rusforebyggende- omsorgs- og frivillighetsmelding koordineres og samkjøres.

Rådet for folkehelse og frivillighetssentralen bør ha ansvar for fellesarrangementer som storsamlinger og iverksetting av aktuelle nettverk.

Uten frivilligheten stopper Skiptvet!

